

การบริหารความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ Risk Management of Construction Businesses in Chiang Mai Province

พรรณิ สุอาราม* ดุรยา สุขธมย์**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กร COSO ERM ซึ่งประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์ การบ่งชี้เหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองต่อความเสี่ยง กิจกรรมควบคุมสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามผล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ชุดแรกสอบถามผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 308 ราย ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้ 286 ราย และชุดที่สอง สอบถามฝ่ายบัญชีของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง จำนวน 308 ราย สามารถเก็บข้อมูลได้ 286 ราย ซึ่งทั้ง 2 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.86 แล้วนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าความถี่

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี เป็นผู้บริหารกิจการโดยเป็นเจ้าของกิจการ การศึกษาระดับปริญญาตรี มีการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติสูงสุด อยู่ ในช่วงกำหนดและช่วงวางแผนโครงการ ในประเด็นที่ว่า มีการตรวจสอบแบบก่อสร้าง รายการประกอบแบบ ตลอดจนเอกสารที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา รวมถึงข้อกำหนดที่ผูกพันในสัญญาก่อสร้าง สำหรับการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน ของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติสูงสุด อยู่ช่วงปฏิบัติและช่วงปิดโครงการ ในประเด็นเสี่ยงที่ว่า ได้มีการบริหารงานก่อสร้างโดยให้ความสำคัญในการลดต้นทุนและให้ได้คุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นฝ่ายบัญชี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี กิจการมีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด มีขนาดของพนักงานประจำไม่เกิน 50 คน มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท มีมูลค่ารวมของสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 5 ล้านบาท มียอดขายรวมต่อปี 6 - 10 ล้านบาท และมียอดขายรวมต่อปีเกิน 30 ล้านบาท มีผลกำไรสุทธิหลังภาษีในปีที่ผ่านมา 1 - 5 ล้านบาท และได้เริ่มดำเนินกิจการมาแล้ว ไม่เกิน 5 ปี

การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ERM 8 องค์ประกอบ ของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ การประเมินความเสี่ยง ในประเด็นที่ว่า มีประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง หรือความเสี่ยงตาม

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** อาจารย์ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลักษณะของงานก่อน แล้วจึงพิจารณาความเสี่ยงที่เหลืออยู่ รองลงมา คือ กิจกรรมการควบคุม ในประเด็นที่ว่า มีการกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติที่สนับสนุนการดำเนินการตามแผนที่วางไว้และองค์ประกอบการกำหนดวัตถุประสงค์ ในประเด็นที่ว่า ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในแต่ละโครงการที่ชัดเจน สอดคล้องกับเป้าหมายทั้งทางด้านคุณภาพ เวลาและต้นทุน ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ การตอบสนองความเสี่ยง ในประเด็นที่ว่า ให้มีการป้องกันความเสี่ยงโดยลดผลกระทบ หรือโอนความเสี่ยงให้บุคคลอื่น เช่น การทำประกันภัย การโอนกรรมสิทธิ์

ABSTRACT

This independent study aimed to investigate the risk management of construction businesses in Chiang Mai Province through the framework of COSO's enterprise risk management (ERM). The eight components consisted of internal environment, objective setting, event identification, risk assessment, risk response, control activities, information and communication, and monitoring. Data collections were undertaken through two sets of questionnaires: the first set for 308 executives or authorities person respondent in construction businesses in Chiang Mai but with only 286 returned responses; the second set for 308 accounting sections of construction businesses but with only 286 returned responses. Both responses amounted to 92.86 percent. Data processing and analysis were conducted through the descriptive statistics, such as percent, arithmetic mean, and frequency.

The study results revealed that most respondents of management were male, aged between 41-50 years, regarded as the business owners with a bachelor degree. Risk management of performance for construction businesses in Chiang Mai Province was found at a medium level. The component of risk management with the highest mean of performance was at the stage of defining the project and planning associated with verification of construction drawings, specifications, and documents as a part of contract, including legal aspects binding the construction. For the financial risk management of construction businesses in Chiang Mai, it was found that the performance was at a high level whereby its component with the highest mean of performance was at the stage of project implementing and project closing. This risk included the construction administration focusing on cost reductions and quality.

According to the study results, most respondents of accounting section were female, aged between 31-40 years, with a bachelor degree. The business was considered a limited partnership, with not more than 50 full-time employees, the registered capital not exceeding 5 million baht, and a total value of fixed assets not exceeding 5 million baht. The total annual sales volume was around 6-10 million baht more than 30 million baht, with the net profit after taxes in the previous year amounted to 1-5 million baht. The limited partnership had been operated for not more than 5 years.

In respect of the risk management under the concept of COSO's enterprise risk management (ERM) regarding the eight components of construction businesses in Chiang Mai Province, it was found that most

respondents had a high level of performance. The component of risk management with the highest mean of performance was a risk assessment. In this regard, inherent risk or risk of work type was first taken into consideration before other remaining risks, followed by a control activity regarding the policy and performance methods which supported the implementation required in the plan. In terms of objective setting, it dealt with clear objectives of each project in compliance with the quality, time, and cost. The component with the lowest mean of performance was a risk response requiring the risk prevention through effect minimization or risk transfer to other people, such as the insurance or ownership transfer.

บทนำ

การก่อสร้างเป็นอุตสาหกรรมโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นการขยายตัวของ การก่อสร้างจึงเป็นเครื่องสะท้อนถึงสถานะเศรษฐกิจ (สถาบันการก่อสร้างแห่งประเทศไทย, 2555: ออนไลน์) ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างจะต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องต้นทุนทางธุรกิจที่ปรับตัวสูงขึ้น สำหรับปัจจัยที่ทำให้ต้นทุนธุรกิจก่อสร้างปรับตัวสูงขึ้น ได้แก่ การปรับขึ้นค่าจ้างแรงงาน ราคาพลังงานโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ราคาวัสดุก่อสร้างและการขนส่งปรับตัวขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2560: ออนไลน์) และจากรายงานของกระทรวงพาณิชย์เกี่ยวกับ จำนวนนิติบุคคลที่จดทะเบียนเลิกกิจการ มากที่สุด 3 อันดับ คือ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจค้าปลีก และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยสาเหตุหลักเกิดจาก ผลประกอบการขาดทุนและขาดสภาพคล่องในองค์กร (กระทรวงพาณิชย์, 2560: ออนไลน์) ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างจึงจำเป็นต้องมีระบบการบริหารความเสี่ยงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว

กรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรของ Committee of Sponsoring Organizations of The Tread way Commission (COSO) การบริหารความเสี่ยงช่วยสร้างให้องค์กรเกิดมุมมองกว้างขึ้น ด้วยการให้ความสำคัญกับความเสี่ยง มีการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร และการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อบ่งชี้เหตุความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง จัดลำดับความสำคัญและจัดการความเสี่ยง โดยการบริหารความเสี่ยงจะสนับสนุนให้องค์กรสามารถพิจารณาระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ หรือต้องการที่จะยอมรับ เพื่อสร้างมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้น (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558)

จากการวิเคราะห์ของส่วนเศรษฐกิจภาค ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ ได้กล่าวว่า สถานการณ์ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ มีภาวะธุรกิจอยู่ในเกณฑ์ดีต่อเนื่อง ผลจากการเร่งรัดเบิกจ่ายและการดำเนินโครงการก่อสร้างต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งผลให้ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างได้ปริมาณงานเพิ่มขึ้น ทั้งงานปรับปรุงและซ่อมเส้นทางคมนาคม รวมทั้งงานก่อสร้างอาคาร และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ (ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ, 2559: ออนไลน์) นอกจากนี้ ปัจจุบันยังพบอีกว่ามีนักลงทุนชาวจีนเดินทางเข้ามาทำธุรกิจในพื้นที่เชียงใหม่มากขึ้น แน่หนอนว่ามีความต้องการที่อยู่อาศัยตามมา โดยพบว่าทุนจีนเข้ามาซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนในประเทศไทย ส่งผลให้ราคาที่ดินในเชียงใหม่ปรับตัวสูงขึ้นตามไปด้วยธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่มีการขยายตัวมากขึ้น (ฐานเศรษฐกิจ, 2560: ออนไลน์) และในสถานการณ์เดียวกันนี้ ผู้ประกอบการก็ต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงในด้านประกอบ

ธุรกิจหลายด้าน เช่น ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน การเพิ่มขึ้นของต้นทุนทั้งที่เป็นค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำและค่าวัสดุก่อสร้าง ซึ่งปัจจัยเสี่ยงดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการธุรกิจ ดังนั้นเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงดังกล่าว ผู้ประกอบการต้องอาศัยการวางแผนและบริหารการเงินที่ดีในการดำเนินธุรกิจ การวางแผนและควบคุมการใช้วัสดุที่ดี การวางแผนเรื่องการใช้บุคลากรและการจัดอัตรากำลัง (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2556: ออนไลน์)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ในจังหวัดเชียงใหม่ ในความเสี่ยงทางการเงิน และความเสี่ยงทางด้านการปฏิบัติการ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างที่ต้องการเพิ่มมูลค่าให้แก่กิจการ ลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นและลดความไม่แน่นอนของผลการปฏิบัติงานในภาพรวม หรือผู้ที่ต้องการประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างต่อไป

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีของการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย

1. แนวคิดการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ COSO ERM (The committee of Sponsoring Organizations of The Tread way Commission: Enterprise Risk Management) (จันทนา สาขากร, 2550)

จากแนวความคิดโครงสร้างการควบคุมภายในของ COSO ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 5 องค์ประกอบ ได้พัฒนาและปรับปรุงและขยายแนวความคิดของการควบคุมภายในโดยนำองค์ประกอบการควบคุมภายใน 5 องค์ประกอบเดิมมาขยายขอบเขตให้กว้างขวางมากขึ้นและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและได้เน้นแนวคิดเรื่อง กรอบการจัดการความเสี่ยงขององค์กร ซึ่งมีโครงสร้างหรือองค์ประกอบของการจัดการความเสี่ยง 8 องค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ประกอบด้วย ดังนี้

- 1) สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment: IE)
- 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting: OS)
- 3) การระบุเหตุการณ์ (Event Identification: EI)
- 4) การประเมินความเสี่ยง
- 5) การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Responses: RR)
- 6) กิจกรรมควบคุม (Control Activities: CA)
- 7) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication: IC)
- 8) การติดตามผล (Monitoring: M)

2. แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง

จิรพร สุเมธีประสิทธิ์ และคณะ (2556) ได้กล่าวว่า ความเสี่ยงตามแนวคิดการบริหารความเสี่ยงขององค์กรธุรกิจทั่วไป จำแนกประเภทความเสี่ยงออกเป็น 4 ประเภท ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย

จากลักษณะการดำเนินงานของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งปัจจุบันมีปัจจัยความเสี่ยงในด้านต้นทุนราคาวัสดุ ค่าแรง และการแข่งขันที่รุนแรง จึงต้องอาศัยการวางแผนและบริหารการเงินที่ดี การวางแผนและควบคุมการใช้วัสดุที่ดี การวางแผนเรื่องการใช้บุคลากรและจัดอัตรากำลัง เพราะการวางแผนความเสี่ยงในเรื่องเหล่านี้มีความสำคัญเพื่อสอดคล้องกับการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ในการศึกษาครั้งนี้ จึงเน้นศึกษาในความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ และความเสี่ยงด้านการเงิน เพราะถือเป็นปัจจัยหลักในการก่อให้เกิดผลสำเร็จในธุรกิจ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานก่อสร้าง

วิสูตร จิระดำเกิง (2554) กล่าวว่า การบริหารงานก่อสร้าง จะบริหารในรูปแบบโครงการ ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางและใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการดำเนินงาน เป้าหมายในการปฏิบัติงาน ได้แก่ งบประมาณ/ต้นทุน เวลา คุณภาพงานที่ต้องการ ดังนั้น ผู้บริหารควรเข้าใจลักษณะต่างๆ ของโครงการที่จะทำการบริหารโดยละเอียด ต้องเข้าใจถึงวงจรกิจกรรมของโครงการ ซึ่งได้แก่ 1) ช่วงกำหนดโครงการ (Defining the Project) 2) ช่วงการวางแผน (Planning) 3) ช่วงการปฏิบัติโครงการ (Implementing) 4) ช่วงปิดโครงการ (Project Close Out)

4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ปัญญาพร ศรีชนาพันธ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสอบถามผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ที่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 25,000,000 บาท รวมจำนวน 24 แห่ง จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานที่พบ คือ ราคาวัสดุก่อสร้างสูงขึ้น ปัญหาความเสี่ยงด้านการตลาด ที่พบมากคือ คู่แข่งขนาดใกล้เคียงกันเพิ่มมากขึ้น และคู่แข่งขนาดใหญ่กว่าเพิ่มมากขึ้น ปัญหาความเสี่ยงด้านการเงิน ที่พบคือ อัตราดอกเบี้ยสูงเกินไป และปริมาณหนี้สูญสูงเกินไป ปัญหาความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ ที่พบคือ ค่าแรง/ค่าตอบแทนแพงขึ้น

พัชรมณต์ เพ็ญเดช (2553) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดซื้อธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสอบถามผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง จำนวน 289 ราย ผลการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO นั้น พบว่า ผู้บริหารเห็นด้วยว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น จำเป็นต้องกำหนดให้ชัดเจนเพื่อสร้างความมั่นใจว่ามีความสอดคล้องกับเป้าหมายของกิจการ และยังเห็นด้วยกับกิจกรรมการควบคุมเพื่อให้มั่นใจว่าได้มีการบริหารจัดการกับความเสี่ยงให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์กร

กมลชนก อนุกุล (2557) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสอบถามผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ จำนวน 140 ราย ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเน้นการบริหารความเสี่ยงคือ ระบุเหตุการณ์ ได้แก่ การกำหนดนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาโรงแรม เพื่อเพิ่มศักยภาพของโรงแรมให้แข่งขันกับคู่แข่งขั้นได้ และรองลงมาคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายของแต่ละแผนกในโรงแรมที่ชัดเจน และองค์ประกอบสภาพแวดล้อมภายใน มีการกำหนดนโยบายและวิธีการบริหารงานบุคคลในเรื่องความซื่อสัตย์และจริยธรรมมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การตอบสนองความเสี่ยง ซึ่งดำเนินการจัดการให้มีความมั่นใจในการว่าจ้างบริษัทผู้บริหารโรงแรมในระดับนานาชาติมีน้อยที่สุด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ โดยจะศึกษาการบริหารความเสี่ยง 2 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ และความเสี่ยงด้านการเงิน ในแต่ละช่วงของโครงการก่อสร้าง ตามแนวทางของ COSO ERM ซึ่งประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ประชากรที่ศึกษาคือ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,348 ราย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 308 ราย จากสูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 2 ชุด ชุดแรกสอบถามผู้บริหารของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ในการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการและความเสี่ยงด้านการเงิน ในแต่ละช่วงของโครงการก่อสร้าง และชุดที่สอง สอบถามฝ่ายบัญชี ในส่วนของการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ERM 8 องค์ประกอบ

ผลการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การบริหารความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น มีการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก โดยหลักการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิด COSO ERM ที่ระดับการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบ การประเมินความเสี่ยง และรองลงมาคือกิจกรรมการควบคุม ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พัชรมณฑ (2553) ที่ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดซื้อธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการจัดซื้อของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง อำเภอเมืองเชียงใหม่ การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการบริหารจัดการมากที่สุด และรองลงมาเป็นกิจกรรมการควบคุม ตามลำดับ สาเหตุที่ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกันนั้น เนื่องมาจากการศึกษาของพัชรมณฑ (2553) เป็นการเน้นการศึกษาด้านการจัดซื้อโดยเฉพาะ องค์ประกอบด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร จึงให้ความสำคัญกับเรื่อง นโยบายการจัดซื้อ คุณภาพของวัสดุก่อสร้าง ด้านคุณลักษณะของวัสดุก่อสร้าง ด้านราคาของวัสดุก่อสร้าง และด้านผู้ขายวัสดุก่อสร้าง

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ มีการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน ระดับมากตลอดทั้งโครงการก่อสร้าง ไม่ว่าจะเป็นช่วงกำหนดและวางแผนโครงการก่อสร้าง และช่วงปฏิบัติและปิดโครงการก่อสร้าง แต่เรื่องที่มีการบริหารจัดการความเสี่ยงต่ำที่สุด ในประเด็นเสี่ยง การวิเคราะห์ความผันผวนราคาน้ำมันและภาวะราคาวัสดุก่อสร้างที่มีแนวโน้มสูงขึ้น และเรื่องการรวบรวมคำสั่งซื้อจากหลายโครงการ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและได้ต้นทุนต่อหน่วยต่ำสุด ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ ปัญจพร ศรีชนาพันธ์ (2547) ที่ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มธุรกิจจอสังหาริมทรัพย์ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน คือ ราคาวัสดุก่อสร้างสูงขึ้น

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ มีการบริหารความเสี่ยงตามกรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ด้านประเมินความเสี่ยง มากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของกมลชนก อนุกุล (2557) ที่ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการนำกรอบการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิด COSO ERM มาใช้ในการบริหารโรงแรม พบว่า การบริหารความเสี่ยงในองค์ประกอบ การระบุเหตุการณ์ มีการปฏิบัติมากที่สุด แต่ในการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ องค์ประกอบการระบุเหตุการณ์ มีการปฏิบัติอยู่อันดับ 6 จากองค์ประกอบทั้ง 8 เนื่องมาจาก การศึกษาเป็นการศึกษาคณะกลุ่มธุรกิจ ผลการศึกษาที่ได้จึงไม่สอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การบริหารความเสี่ยงตามองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO ERM มีการบริหารความเสี่ยง ในเรื่อง การตอบสนองความเสี่ยง น้อยที่สุด จึงควรมีการกำหนดกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับความเสี่ยง เช่น โอนความเสี่ยงที่อาจจะจากการเกิดน้ำท่วม แผ่นดินไหว หรือไฟไหม้ โดยให้มีการทำประกันภัยไว้ในแต่ละโครงการ ที่มีแนวโน้มจะเกิดความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติ

ส่วนของการตอบสนองความเสี่ยงโดยการลดผลกระทบในความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการล่าช้าในการรับเงินค่างวดงาน เช่น กรณีงานที่มีการทำสัญญาจ้างกับภาครัฐ การเบิกจ่ายเงินนั้นจะมีลำดับขั้นตอนหลายขั้นตอนกว่าจะได้รับเงินในแต่ละงวดงาน อาจจะทำให้กิจการขาดสภาพคล่องซึ่งเกิดปัญหาตามมาทั้งด้านการทำงานให้เป็นไปตามสัญญา ความล่าช้าของงาน ดังนั้น จึงควรมีการวางแผนทางการเงินเรื่องการโอนสิทธิ์การรับเงิน ไว้กับ บริษัทที่ทำลินเชื่อด้านการเงิน โอนสิทธิ์การรับเงิน หรือติดต่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีนโยบายในการรับการโอนสิทธิ์

2. การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ กิจกรรมที่มีผู้บริหารกิจการเป็นเจ้าของ (เป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วน) มีการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ ในเรื่อง การมีนโยบายหรือแผนงานความปลอดภัยในโครงการก่อสร้าง มีการปฏิบัติที่น้อยที่สุด งานด้านความปลอดภัยมักถูกมองข้ามหรือไม่เห็นให้ถือปฏิบัติในนโยบายขององค์กรบางที่ ทั้งทางด้านมนุษยธรรมและกฎหมายข้อบังคับ การมีแผนหรือนโยบายความปลอดภัยจะช่วยให้คนงานลดความทุกข์ทั้งด้านร่างกาย และสภาพจิตใจ และช่วยลดความสูญเสียเนื่องจากการหยุดงาน ที่มาจากอุบัติเหตุในงานและความเจ็บป่วย

3. การบริหารความเสี่ยงทางการเงิน กิจกรรมที่มีผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน ในเรื่อง การประเมินและติดตามข้อมูลต้นทุนจริงเทียบกับงบประมาณ น้อยที่สุด ควรมีการควบคุมและกำหนดเวลาและต้นทุนของโครงการก่อสร้างโดยมีการติดตามงานเป็นช่วงๆ ในความถี่ที่เหมาะสม เพราะจะช่วยให้เห็นผลการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรมว่ากิจกรรมใดใช้เงิน หรือทรัพยากรเกินกว่างบประมาณที่ได้วางแผนไว้ จะสามารถช่วยควบคุมคุณภาพงาน เวลา และต้นทุนในการดำเนินโครงการก่อสร้างได้ เช่น ทำให้ได้คุณภาพ ต้องหรือทำใหม่ ทำให้เสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่ม

รายการอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่. (2560). *ถ่ายโอนข้อมูลคอมพิวเตอร์รายชื่อนิติบุคคลรับเหมาก่อสร้างในจังหวัดเชียงใหม่*. [ซีดี-รอม]. เชียงใหม่: สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.
- กระทรวงพาณิชย์. (2560). *ข้อมูลการจดทะเบียนนิติบุคคลเดือนพฤษภาคม ประจำปี 2560*. ค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2560, จาก https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2560/H26/H26_201705.pdf
- ก่อสร้างเหนือศึก รับนักลงทุนจีนบุก. (2560). ค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2560, จาก <http://www.thansettakij.com/content/172737>
- จันทนา สาขากร. (2550). COSO: ERM กับงานตรวจสอบภายใน. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 3(8), 75-79.
- จิรพร สุเมธีประสิทธิ์ และคณะ. (2556). *การบริหารความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2554). *กรอบการบริหารความเสี่ยง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. ค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2560, จาก http://www.set.or.th/th/about/overview/files/Risk_Sept2011.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. สำนักงานภาคเหนือ. (2559). *รายงานแนวโน้มธุรกิจภาคเหนือ ไตรมาส 2 ปี 2559*. ค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2560, จาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Northern/DocLib_BLP/2559.pdf
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ปัญญาพร ศรีชนาพันธ์. (2547). *การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มธุรกิจจอส่งหาริมทรัพย์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- พัชรมณท์ เพ็ญเดช. (2553). *การบริหารความเสี่ยงด้านการจัดซื้อธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง อำเภอเมืองเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- วิสูตร จิระดำเกิง. (2553). *การบริหารงานก่อสร้าง*. ปทุมธานี: วรณกวี.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2556). *ปีungle็กปีทองก่อสร้างไทย แต่ยังคงเผชิญกับวิกฤติแรงงาน*. ค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2557, จาก <https://www.kasikornresearch.com/TH/K-EconAnalysis/Pages/ViewSummary.aspx?docid=30748>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2560). *แรงหนุนจากภาครัฐดัน SME ก่อสร้างสดใส*. ค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2560, จาก <https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/GovernmentSupport.pdf>
- สถาบันการก่อสร้างแห่งประเทศไทย. (2555). *ก่อสร้างอาเซียน*. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2556, จาก <http://www.cit.or.th>
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2558). *มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาก่อสร้าง*. ค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2560, จาก http://www.fap.or.th/images/column_1450924281/TAS%2011%20revised%202558+.pdf?mode=preview

สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). *กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ : บทสรุปสำหรับผู้บริหารและกรอบโครงสร้าง*. ค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2560, จาก <https://www.set.or.th/dat/setbooks/e-book/58.pdf>

Committee of Sponsoring Organizations of The Treadway Commission (COSO). (2014). *Frameworks Improve Organizational Performance Governance (2012)*. from <http://www.coso.org>